

РОЗВИТОК ПАМ'ЯТІ МОЛОДШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ТЕХНОЛОГІЇ МАКАТО ШІЧІДА

**К. пед. наук, доц. О. А. Кудрявцева
Магістрантка А. О. Папук**

У сучасних умовах система освіти в Україні акцентує увагу на вирішенні завдань, спрямованих на формування особистості та підтримку її бажання до саморозвитку. Особливий акцент робиться на розвиток дітей дошкільного віку [7].

Важливо відзначити, що в молодшому дошкільному віці починають формуватися основні навички навчальної діяльності, які в подальшому стають надзвичайно корисними для дитини. Результатом навчання є не лише засвоєння знань і вмінь, але також і зміна самої особистості дитини та її інтелектуальний розвиток. Саме тому у цьому віці варто прикласти великих зусиль для формування пам'яті [4].

У освітній програмі розвитку «Дитина» зазначено, що розвиток пам'яті у дітей четвертого року життя відзначається поступовими змінами. Відбувається фіксація різноманітного сенсорного, рухового та емоційного досвіду. Образи предметів стають більш складними з часом. До закінчення третього року життя малюки можуть впізнавати не лише своїх близьких, а й інших людей, різні предмети, відомі пісні, казки та вірші. У них розвивається образна пам'ять краще, ніж словесно-логічна, що допомагає їм краще запам'ятовувати емоційний матеріал, особливо коли він супроводжується наочними та звуковими ілюстраціями. Процеси пам'яті в цьому віці є мимовільними [1].

Програма «Українське дошкілля» також освітлює активний розвиток пам'яті у молодшому дошкільному віці. Діти швидко вивчають нові слова, вирази, вірші, казки та різноманітні ігри. Мимовільна пам'ять в цей час є більш активною та важливою, ніж довільна пам'ять. Особливістю

цієї пам'яті є її образність: діти краще запам'ятовують те, що було пов'язане з їхніми іграми та емоційно насиченим досвідом [5].

Такі науковці, як: С. Бочарова, Н. Дубравська, О. Дяченко, А. Ільченко, Д. Максименко, Т. Поніманська, Л. Савченко, досліджували розумове виховання та розвиток пам'яті дошкільників.

Н. Доброштан, О. Куліш зазначають, що пам'ять є певною психічною властивістю людини, яка дає можливість накопичувати отриманий за життя досвід. Завдяки цьому люди здобувають інформацію, засвоюють нові знання про світ, розвивають свої вміння та навички [2].

Раніше у дослідженнях пам'яті здебільшого робився акцент на вивченні кількісних параметрів та її характеристик, однак сучасні підходи до її аналізу визнають пам'ять як складний та структурований процес.

Пам'ять – основна система, що забезпечує функціонування мнемічних, сенсорних, інтелектуальних і моторних компонентів діяльності та їх взаємодію. Когнітивні та продуктивні функції пам'яті розглядаються як нерозривні, і наголошується на їхній важливій ролі у структурі повного операційного складу цілісної діяльності [6].

О. Дяченко звертає увагу на важливість уяви як значимого засобу розвитку саме образної пам'яті. Уява є певним засобом відтворення вже відомої інформації та її реалізації у новому контексті. Тому наголошувалося на користі фантазування для розвитку уяви та відповідно й пам'яті [3].

Педагогічний експеримент проводився з метою виявлення дієвості технології Макато Шічіда у розвитку пам'яті молодших дошкільників. Сутність даної технології полягає у задіянні правої півкулі мозку, яка відповідає за довготривалу пам'ять, їй приділяється недостатньо уваги. Тому саме цю технологію буде покладено у основу експерименту.

Базою дослідження було обрано ЗДО «Берізка» м. Одеса, Одеська область. В експерименті приймали участь

40 дітей молодшого дошкільного віку групи «Бджілка» та групи «Сонечко».

На констатувальному етапі дослідження було встановлено наступні компоненти та показники, які визначають рівень розвитку пам'яті дітей молодшого дошкільного віку: соціальний компонент (здатність до сприйняття та запам'ятовування інформації, що стосується взаємодії з іншими людьми, включаючи сприйняття соціальних ролей (діти повинні знати та називати членів сім'ї, їхні імена; розрізняти добрі та погані вчинки); здатність дитини сприймати та розуміти культурну інформацію, таку як мова, традиції, звичаї (діти повинні знати народні забавлянки, потішки; розрізняти предмети українського побуту; знати звичаї традиції та свята: День Святого Миколая, Різдво, Великдень, Стрітєння); здатність дитини зберігати та відтворювати інформацію про власну соціальну ідентичність, таку як національність, етнічна належність (повинні знати, що вони українці, розрізняти український національний одяг, знати державні символи України (Прапор, Герб, Гімн). Мотиваційний (прагнення до запам'ятовування нової інформації при використанні зовнішніх стимулів (словесна підтримка дорослого, приз за гарний результат (наліпки, грамота); здатність доцільного використання запам'ятованої інформації в залежності від нагород та стимулів (словесна підтримка дорослого, приз за гарний результат (наліпки, грамота); зацікавленість дитини в самому процесі запам'ятовування та використанні інформації, без залежності від зовнішніх нагород чи стимулів (словесна підтримка дорослого, приз за гарний результат (наліпки, грамота). Метакогнітивний (здатність дитини контролювати та регулювати власну увагу та пам'ять (концентрує увагу на процесі запам'ятовування на протязі 10 хвилин); здатність дитини запам'ятовувати і відтворювати послідовність дій задля досягнення потрібного результату (виконує почерговість кроків у іграх); здатність адаптуватися до но-

вих ситуацій, використовуючи запам'ятовану інформацію (отримані раніше знання використовує на заняттях та у процесі ігор). Відповідно визначено чотири рівні розвитку пам'яті молодших дошкільників: високий, достатній, середній та низький.

У результаті застосування обраних діагностувальних методик («Заучування 10 слів» (Лурія), «Запам'ятай малюнки», «Картинки», «Дізнайся фігури»), було отримано наступні результати: у групі «Бджілка»: з високим рівнем – 1 дитина (5%), з достатнім – 3 (15%), з середнім – 7 (35%), з низьким – 9 (45%). У групі «Сонечко» з високим рівнем розвитку пам'яті є 2 дитини (10%), з достатнім – 4 (20%), з середнім – 7 (35%), з низьким – 7 (35%).

Група «Бджілка» має більший відсоток дітей з низьким рівнем розвитку пам'яті і менший відсоток дітей з високим та достатнім рівнями у порівнянні з групою «Сонечко», де результати виявилися трохи кращими. Тому, експериментальною обрано групу «Бджілка». Група «Сонечко» є контрольною.

Мета формувального експерименту полягає у поліпшенні розвитку пам'яті молодших дошкільників експериментальної групи «Бджілка». Задля цього було розроблено систему дидактичних ігор («Відгадайка», «Уяви себе», «Ланцюжок подій», «Де сховалось?», «Фотопам'ять», «Повтори за мною») та занять з розвитку пам'яті («Вивчаємо тварин», «У казковому світі») з елементами технології Макато Шічіда і застосовано у роботі з дітьми експериментальної групи «Бджілка». Нижче наведено конспект однієї з ігор:

Дидактична гра «Де сховалось?»

Мета: вчити дитину сприймати та розуміти культурну інформацію, таку як традиції, мова (вчити розрізняти предмети українського побуту); розвивати здатність доцільно використовувати запам'ятовану інформацію; виховувати дисциплінованість. Розвивати зацікавленість дитини в самому процесі запам'ятовування та використанні інформації.

Матеріал: картки із зображеннями українського національного одягу та предметів побуту.

Правила гри: потрібно розмістити картки у відповідності до зразку.

Організація обстановки: групова кімната, стіл та стільці.

Попередня робота: розгляд карток з обговоренням того, що на них зображено (вишиванка, шаровари, вінок, глиняний глечик, дерев'яна ложка, тарілка).

Хід гри: Експериментатор розкладає на столі перед дитиною картки у декілька рядів (починати варто з сітки 2x2, тобто чотирьох картинок). Дитина має розглядати картинки на протязі 10 секунд. Експериментатор видає дошкільнику такі самі картки, а перші закриває.

Завданням дитини є розмістити свої картки у тій самій послідовності, як на зразку. Коли дитина виконає завдання, експериментатор відкриває зразок і звіряє результат. Якщо дошкільник повністю впорався із завданням, можна збільшити кількість карток.

Результат гри: під час гри діти проявили високий рівень уваги та інтерес до культурної інформації, зокрема традицій та предметів українського побуту. Гра сприяла розвитку здатності дітей сприймати і запам'ятовувати інформацію, а також розвивалися навички логічного мислення та послідовності. Діти продемонстрували вміння використовувати запам'ятовану інформацію для досягнення поставленої мети. Загальний результат гри свідчить про успішне виконання завдання та високий рівень підготовки дитини до сприйняття та розуміння культурної спадщини.

На контрольному етапі експерименту проводилася оцінка впливу обраної технології на поліпшення показників розвитку пам'яті у дітей молодшого дошкільного віку засобами технології Макато Шічіда. Використовувалися такі діагностувальні методики: «Заучування 10 слів» (Лурія), «Запам'ятай малюнки», «Картинки», «Дізнайся фігури».

За результатами контрольного етапу експерименту

виявлено, що у експериментальній групі «Бджілка» дітей з високим рівнем стало більше на 20% (5 дітей), з достатнім – на 35% (10 дітей), з середнім – знизилося на 20% (3 дитини), з низьким – знизилося на 35% (2 дитини). У свою чергу, у групі «Сонечко»: на високому рівні не відбулося змін – 10% (2 дитини), на достатньому рівні – відбулися незначні зміни – збільшився лише на 5% (5 дітей), з середнім рівнем – також незначні зміни – знизився на 5% (6 дітей), з низьким рівнем – не відбулося змін.

Проаналізувавши отримані результати, можна прийти до висновку, що використання технології Макато Шічіда для розвитку пам'яті дітей молодшого дошкільного віку є дієвим та придатним для застосування. Перспективу дослідження вбачаємо у розробці нових методів розвитку пам'яті молодших дошкільників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дитина: освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богиніч, В. М. Вертугіна та ін.; наук. ред. Г. В. Беленька. Київ: ун-т ім. Б. Грінченка. 2020. 440 с.

2. Доброштан Н., Куліш О. Вікові особливості у дослідженнях видів і процесів пам'яті. *Вісник Львівського університету*. 2020. Вип. 7. С. 37–44.

3. Дяченко О. Пам'ять і феноменологія уяви. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2010. № 20. С. 10–11.

4. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник: навч. посіб. Київ: Каравела, 2012. 328 с.

5. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / кер. О. І. Білан. Тернопіль: Мандрівець, 2017. 256 с.

6. Складенко О. М. Проблема розвитку пам'яті на ранніх стадіях онтогенезу. *Наука і освіта*. 2012. № 6. С. 187–190.

7. Шах Т. Г., Лукашук М. І., Шпирковська Л. В., Че-

гус О. В. Пізнавальний потенціал дошкільника. Вивчення та розвиток. *Практична психологія та соціальна робота*. 2008. № 1 (106). С. 46–52.

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ПЕРЕВАГИ ТА МОЖЛИВІ РИЗИКИ

Вихователь Л. В. Гончарова

В українській та зарубіжній психолого-педагогічній науці визнається унікальність і особлива значимість дошкільного дитинства як самоцінного періоду життя.

Справді, все починається з дитинства, коли дитина активно входить у світ людської культури, що долучає її до загальних цінностей. У цей період дитина набуває базовий соціокультурний досвід, починає формуватись її особистість, виявлятися індивідуальність.

Це зумовлює підвищений інтерес до дошкільної освіти як ефективного засобу виховання та розвитку дошкільнят.

Термін «педагогічні технології» набув досить широкого поширення в контексті сучасної української дошкільної освіти, що знаходить відображення в численних публікаціях; тим не менш, видається, що його наповнення потребує спеціальних коментарів. Не ставлячи завдання повного розкриття всіх інтерпретацій даного терміну, зазначимо, що він наповнюється різним змістом:

- інструментарій;
- цілеспрямоване використання об'єктів, подій та відносин у освітньому процесі;
- система інноваційних методів, способів та засобів навчання, виховання та розвитку особистості дитини в сучасних соціокультурних умовах та ін., але не визначена основна сутність технології як нової категорії дошкільної педагогіки, її якісна відмінність від методики виховання та